

Ş e h n â z Ş a r k ı

Gönül Durmaz Su Gibi Çağlar

NEY

Bestekâr : Hammamîzade İsmâil Dede Efendi

Usûlü : **Aksak** [9/8]

Güftekar : **La Edri**

A R A N A Ğ M E

5

9

13

Gö nül dur maz su gi bi çağ lar

17

(S A Z) lar (S A Z) Nâ rı

21

has ret ci ğe rim dağ lar (SAZ)

23

lar (SAZ) A ra mız da kar lı dağ lar yâr

26

yâr göz le rim

27

ağ lar (S A Z) lar (S A Z) Sî nem de ki yâ re

30

le ri yâr ge lir dağ lar (S A Z) lar

Gönül durmaz su gibi çağlar

Nar-ı hasret ciğerim dağlar

Aramızda karlı dağlar yâr gözlerim ağlar

Sinemdeki yâreleri yâr gelir dağlar

Hamamîzade

İsmail Dede

Efendi

[(09.01.1778 , İstanbul) - (29.11.1778 , Mekke)]

Türk bestecisi Hamamîzade takma adıyla tanınan İsmail Dede Efendi sesinin güzelliği ve müzik yeteneği çok küçük yaşta ortaya çıkınca, dönemin ünlü müzikçilerinden Uncuzade Mehmet Emin Efendi'den özel dersler almaya başladı. 1798'de Yenikapı Mevlevihanesi şeyhi Ali Nutki Dede'ye bağlandı; ertesi yıl "çile"sini tamamlayarak "dede" oldu. Çiledeyken bestelediği ilk şarkısıyla padişah Selim III'ün dikkatini çekti, art arda bestelediği yapıtlarla dönemin gözde bestecileri arasına girdi; yüksek saray görevlerinden padişah musahipliğine ve müezzınbaşılığa atandı. Selim III'ten sonra Mahmut II'nin de yakın ilgi ve desteğini gören İsmail Dede Efendi, bir yandan Saray fasıllarına hanende (ses sanatçısı) olarak katılırken, bir yandan da Enderun'da ve Yenikapı Mevlevihanesi'nde müzik dersleri verdi. İsmail Dede Efendi, hacca giderken yakalandığı koleradan öldü.

Yetiştirdiği çok sayıda öğrenci arasında özellikle, kendisinden sonra 19. Yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer alan Zekâî Dede, Dellalzade İsmail Efendi ve Eyyubi Mehmet Bey sayılabilir.

Ard arda yeni makamların bulunduğu, klasik Türk müziği repertuvarının en gözde parçalarının bestelendiği Selim III döneminde ilk yapıtlarını veren İsmail Dede Efendi, 18. yüzyılın sonunda Batı müziğiyle ilk ciddi bağlantıların sonucu olarak görülmeye başlayan yenilik hareketlerine sırt çevirmemiş olmakla birlikte, genellikle öncülerinden devraldığı kurallara bağlı bir bestecidir. Onun da temel görevi insan sesidir. Mevlevî ayininden ilahiye, kâr'dan köçekçeye, her formda ürün veren İsmail Dede Efendi içtenlikten kaynaklanan akıcılığı, bir müzik yapıtının en büyük erdemi saymıştır.

Aksak Usûlü

*) 9 zamanlıdır.

*) Bir 4 zamanla bir 5 zamanın veya başka deyişle bir Sofyân ve bir Türk Aksağı'ndan meydana gelmiştir (4+5=9).

*) 9/8'lik ve 9/4'lük mertebeleri kullanılmıştır. 9/4'lük mertebesine Ağır Aksak denir ve sahip olduğu özellik dolayısıyla Aksak'dan sonra tekrar incelenecektir. 9/8'lik Yürük Aksak ve Orta Aksak olarak iki harekete sahiptir.

*) Çok kullanılmış bir usûldür. Şarkı, ilâhi, türkû, oyun havası, köçekçe gibi hemen bütün küçük formadaki eserlerde kullanılmıştır. Not: Bu usûldeki bir eser, usûlün sonundaki tek 2 tek'den, yani sondaki 3 zamandan girerse buna Ağırlama denir.

Aksak Darb Usûlü

[9 / 8] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Ke) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]